

REDACTIA

Deak Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.

Pe jumătate an .. 10 "

Pe 1 luna .. 2 "

Carti de Duminică pe an 4

coteane.

Pentru România și America

10 coroane.

pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un sir garmond: prima
ora 14 bani; a doua ora
12 bani; a treia ora 8 bani
de fiecare publicajane.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oras și comitat 502

Frica de naționalități.

(R) Nici dacă ar fi intrat Tatarii în țară n'ar striga mai tare presa maghiară de cum strigă acum, că zi de zi se aude în Dietă câte o voce din partidul naționalităților... Cei din presa maghiară se legănasera adică de zeci de ani în credința, că statul ungar este atât de *unitar național*, încât numai presa naționalităților mai trage la îndoială acest lucru. Așa au crezut de altfel și guvernele, cari nici n'au întârziat să pornească proces de presă împotriva »agitatorilor« cari — atacă unitatea, deci și siguranța statului ungar.

Ce se petrece însă acum?

În Dietă dă semne puternice de viață un *partid al naționalităților*. Și nu trece o zi, în care vre-un Român, Sârb ori Slovac, ba chiar din fiecare naționalitate câte unul, trei în aceeași zi, să nu se ridice și să nu le dovedească »imperialiștilor« că țara asta e poliglotă, are lege de *naționalități*, că numai ca poliglotă poate avea și viitor... Ca poliglotă și *intrând în marele curent democratic*, cum a spus-o dr. M. Polyt.

Li-s'a dovedit apoi — vezi discursul lui Polyt — că e o simplă prostie când naționalitățile din Ungaria sunt comparate cu cele din Franța, de pildă...

Până acum s'a putut vorbi ori-ce în Dietă pe socoteala noastră. Așa a ajuns secul de Bánffy »celebru« în afaceri naționale. Îndrăznise să afirme orice, știă că nime nu-l va da de gol. Văzurăm însă, că anul acesta, în decurs d'o lună, îl scuturară zdravăn Românul dr. Vaida și Sârbul dr. Polyt. Și ce scuturături, Doamne! L'au amețit, căci n'a mai deschis gura să replice.

Și așa are să li-se întâmple tuturor fanfaronilor și șarlatanilor cari din chestia de naționalități făcuseră cal de bătaie, speculă nerușinată. Iar pe furioșii buni de legați ca Olay, o să-i potolească cei cu obraz mai subțire, cei cari înțeleg că intreruperi intempestive și provocări de incidente penibile (cum a fost și amenințarea selbatică privitoare la nimicirea mandatului lui Polyt) ca ale lui Olay înjosec parlamentul ungar...

E deci de înțeles că atât aceștia, cât și ziarele cari se nutreau din — chestia națională, să-și peardă echilibrul și s'ajungă a debita — elucubrațiuni!

Mai tare e lovită »Budapesti Hirlap«, care s'a născut, a trăit și a ajuns mare cultivând ideia imperialismului maghiar. Ea strigă deci mai tare împotriva naționalităților și a reprezentanților acestora din Dietă.

Ci-că Ungurimea ar fi primejduită din două părți: din partea Austriei și a naționa-

lităților. Cum se va răfui cu Austria, va vedea. Pentru chestia naționalităților are însă rețeta gata. În numărul dela 6 Iulie scrie:

«Trebue să fim dumeriți deja de p'acum, că tot atât de inomis trebue să asigurăm constituția și să reformăm legea electorală, pe cât de inomis urmează din acestea *revizuirea legii de naționalități*...»

Cine nu înțelege? Când naționalitățile se plâng și *dovedesc* în Dietă că *nu se execută legea de naționalități* făcută de marele Deak și Eötvös, p'atunci epigonii sunt de părere că trebue *desființată* marea operă, care pentru ei și așa nu era de cât bună și admirabilă de a se lăuda cu ea în *străinătate*. Cine se mai îndoiește, că »revizuire« însemnează în limba maghiară desființarea a tot ce poate întări naționalitățile?!

De altminteri o spune asta destul de clar organul lui Apponyi:

Să citim numai:

«Ori cu câtă grije să facem reforma legii electorale, este neîndoios că astfel dintre naționalități va intra în *șanșurile constituționale* o massă tot mai mare. Asta va avea efect nu numai asupra parlamentului, ceea-ce este d'o însemnătate mai mică, ci se va resimți și asupra vieții din comitat. *Compunerea adunării comitatense și a funcționarilor se va transforma astfel esențial*.

«Acesta este punctul care mai ales reclamă necesitatea revizuirii legii de naționalități. Legea, în ce privește limba de protocol a minorităților naționalităților asigură așa drepturi, cari în cele mai multe părți ale Ardealului și în părțile de sus ale țării vor periclita poate serios caracterul maghiar dacă în congregație, pe baza noiei legi electorale reformate, vor *spori elementele naționalităților*. Prin faptul că pe teren politic intră în activitate și de altfel vom fi expuși că **vor cere executarea legii** — unde și azi pot să ceară asta. Și e o situație de netolerat, ca o tendență vădită în contra statului să *aibă prilej a se provoca la lege existentă* și față de aceasta rassa susținătoare de stat să nu aibă altă putere de cât — **abuzul, prin neexecutarea acelei legi. A noastră e puterea de a face legi, a noastră trebue să fie și puterea legilor**. Trebuie desființată legea aceasta care dă drept tendențelor contrare statului.

»Reformarea legii electorale asigură naționalităților un drept mai mare decât cel de până acum în viața autonomă a comitatelor. Iar garanțiile constituționale vor asigura un cerc de activitate mai larg

acestei autonomii. Naționalitățile se vor *întări* numeric și vor mai prinde putere în cercul de influență unde s'au înstăpânit deja. La facerea legilor trebue să fim cu luare aminte asupra acestor primejdii.

»Ori să nu lăsăm ca în congregațiuni s'ajungă naționalități în număr mai mare; ori să **împiedecăm** — dacă totuși ajung — să nu desbrace de caracterul maghiar comitatele.»

Credem că ne-am luminat.

Cu alte cuvinte organul imperialist maghiar sfătuește Dieta să trateze chestia de naționalități din punct de vedere al — *puterii!* Tocmai cum deputatul român V. Goldiș a arătat că nu e bine să se facă.

Concluzia politică: intrarea în Dietă a naționalităților pare că a avut asupra obștei maghiare un efect cu desăvârșire contrar așteptărilor.

Pressa, în loc să-i primească bine, se năpustește asupra lor. Partidele maghiare n'au vrut să-i recunoască pe naționaliști că există ca *partid*. Septegenarul dr. Polyt a constatat de altfel în plină ședință, că o mare transformare s'a produs în sufletul Ungurilor: șovinismul cel mai detestabil și-a imprimat pecetea pe toate manifestările vieții publice maghiare. Nu mai sunt kurucz-i și labancz-i, ci toți roboți ideii de stat național maghiar.

Rămâne acum să vedem, oare Dieta va și face ceea-ce o sfătuește »Budapesti Hirlap« și ce, prin educația celor din urmă două decenii, e în sufletul tuturor șovinistilor. Naționalitățile își vor trage apoi și ele consecvențele și vor lupta conform situației schimbate.

Nu-i așa, cum a fost în trecut! Ziarul »Előre«, caracterizează foarte bine era cea nouă prin următoarele șiruri:

«Numai câțiva ani sunt la mijloc, de când un guvern a voit să mituiască cu zece mii de cor. pe un deputat din opoziție. Și Pap Zoltán a pus banii pe masa din Dietă și s'a iscat scandalul, marele scandal, scandal pentru întreaga țară, scandal pentru toată lumea. Iar guvernul a căzut. Azi însă guvernul corumpe cu cincizeci de mii de coroane un ziar. Cu toate aceste nu-i nici un scandal, nu-i șgomot, nu-i interpeleție, nici cercetare, nici îngrozire, ci câte o declarație. Ei vezi! Tot n'au dreptate acei oameni răutăcioși, cari mărturisesc, că așa numita eră nouă de azi nu se deosebește întru nimic de cea veche. Nu-i așa cum a fost în trecut! Dacă nici nu e altceva, totuși e aceasta deosebire; până când în trecut se făceau scandale, dacă guvernul corumpea, azi banii lui Juda sunt frumos puși la buzunar. Sau și azi vor face șgomot, dacă s'ar face corumpere *numai cu zece mii de coroane?*»

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hotel, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

**Magyar Bencid-gáz
Részvényársaság.**

Arad, Pécskai ut 13|14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

Din Dietă.

— Ședința dela 9 Iulie. —

În ședința de ieri au vorbit doi dintre cei mai aprigi naționaliști: *Coriolan Brediceanu*, care în numele drepturilor popoarelor, a cerut drepturi și pe seama naționalităților. A apărut cu putere proiectul naționalităților și combătut abuzurile administrative și peste tot, șovinismul ce bântue; a adus un exemplu: când a murit fostul deputat kossuthist *Ianicsáry*, într'un ziar *Bánffy* a obiecționat de ce preotul român gr.-oriental n'a pontificat — ungurește. Când un ziar român a replicat, apărând dreptul bisericii și limbei noastre, s'a pomenit cu proces de presă și apoi cu osândă de 8 luni.

Somogyi: Numai?

Hodja: Dar ce vrei, statariu?

Somogyi: Asta v'ar trebui!

Voci: Ștreang, ștreang!

Brediceanu: Vorbește pe larg despre curțile cu jurați constituite astfel, că naționalitățile nici odată să nu ajungă înaintea unor adevărați jurați, cari să le înțeleagă limba și să nu fie preocupați.

După ce a vorbit puțin *Nagy György*, polemizând cu Românii, a urmat *dr. Al. Vaida de Voevod*, care a ținut un remarcabil discurs, întrerupt adesea de Unguri, dar continuând a le spune buchile așa cum de zeci de ani nu li-a spus nimeni în Dietă. Voi trimite în întregime această vorbire, presărată cu date statistice și pilde luate din istorie.

Limba germană în școala de stat.

La alegerile ultime, Germanii din *Marienföld* (com. Torontal) au votat cu candidatul național *Hadsi*. După cum anunță *«Deutsch-Ungarische Volksfreund»* această faptă a băgat spaimă în oasele patrioților, că vor perde influența asupra Șvabilor. Ca să-i îmbuneze li-s'a «permis» să învețe și nemțește în școala de stat din loc 5 ore la săptămână, ceea ce altfel era dreptul lor, garantat de stat.

Ne bucurăm de acest triumf al fraților germani, care trebuie să le dea nou impuls, și mai puternic pentru activitate națională. Reținem faptul, că în o școală de stat să propune o limbă nemaghiară. Acest cas de precedentă trebuie exploatat. Să cerem și noi cel puțin atâta și pentru școlile de stat dintre Români!

Naționaliștii în Dietă.

— Ședința dela 3 Iulie. —

(Urmare și fine).

Vorbirea lui dr. M. Polyt.

La 1858, cu privilegiul congresului dela Paris, Poarta a făcut cunoscut marilor puteri că a edat «hati humajun», care asigură egală îndreptățire popoarelor nemohamedane din imperiul turcesc. Am citit procesul verbal al congresului din Paris. Într'însul se zice: «puterile constată marea valoare a acestei comunicări» etc.; nu s'au amestecat deci în afacerile acestei mari puteri, au zis că e foarte frumos din partea Porții că a dat o lege pentru egala îndreptățire a confesiunilor. Poarta însă nici odată n'a executat legea. I-au pus deci în cărcă chestia macedoneană, dupăcum au înzestrat-o și cu — comisia europeană.

Se zice, onor. Cameră, că Ungaria e stat național. Bine. Dar sunt bărbați de stat cari recunosc adevărul că Ungaria nu e încă de tot stat național, dar asta se poate ajunge prin asimilare. Bine; asimilarea în evul mediu a reușit în

câte-un stat ori altul, dar atunci asimilarea se făcea mai mult cu foc și sabie. Știm că în evul mediu în Franța e «vivere lege Burgundorum, vivere lege Francorum». Asimilarea a și reușit în Franța, care a devenit astfel stat unitar național; tot așa au ajuns unitare naționale și Italia și Germania, unde față de 50 milioane Germani cei 1 și 1/2 milion Poloni nu numără. Sunt treizeci de ani de când după o vorbire a mea baronul *Prónay* a exclamat: «quem ferrum non sanat, ignis sanat!» Dar în statele moderne asimilarea nu se mai poate face cu foc și cu fer. În statele moderne este un alt mijloc de asimilare: pe cale culturală. Dacă nația maghiară etnică are o cultură națională de natură asimilatoare, nu obiecționăm.

Numai că asimilarea aceasta culturală nu-i permis să se folosească de mijloace cari forțează. Nu-i permis să vie în Dietă proiect de lege cum a fost al lui *Berzeviczy* (mişcare în stânga), nu-i permis să se dea ordonanță cum a fost a lui *Lukács György*. Coaliția a atacat guvernul lui *Fejérváry*, dar nu s'a găsit nimeni să atace ordonanța lui *Lukács*, care a fost mai rea decât proiectul lui *Berzeviczy*, ci a tăcut frumos și așa pareă că aprobă aceea ordonanță.

Cu chestia de naționalitate e în oare care legătură o mare chestie socială. Această chestie de mare importanță eu am studiat-o în Franța, așa zicând la fața locului. Făcând abstracție de împrejurarea că socialismul poate să rătăcească, să ajungă în extreme, m'am temut de el și pentru că așa socoteam, el va nimici sentimentele naționale. Guvernele maghiare precedente au spriginit pe socialiștii împotriva naționalităților. Și e caracteristic, că noi ne-am înșelat: socialiștii simpatizează acum cu naționalitățile, dușmanul cel mai mare al socialiștilor este partidul independist-kossuthist. Noi nu avem nici o legătură cu socialiștii, noi nu i-am căutat și totuși ei simpatizează cu naționalitățile și socialiștii așa zicând tocmai pentru păcatele guvernelor anterioare au ajuns să aibă o uriașă influență printre naționalități.

Azi socialiștii sunt toleranți față de naționaliști, vorbesc cu poporul nostru în limba lui. Atunci când vedem că socialiștii simpatizează cu naționalitățile, întreb: care este temeiul comun al socialismului și al naționalităților? Una e temeiul: democrația (aprobări între naționaliști). Democrația creează între ele oare care comunitate și tocmai stând pe base democratice, socialiștii și naționalitățile sunt d'opotriva aderenți ai sufragiului universal (aprobări între naționalități).

On. Dietă! În proiectul de răspuns separat, ce am de gând să pun pe masa Dietei, este desvoltat pe larg punctul de vedere ce-l avem în privința chestiei sufragiului universal. Acum amintesc aci numai în treacăt, pentru-că așa cred, o să am prilejul să vorbesc deosebit în privința dreptului de vot obștesc.

Acum spun numai atâta pe scurt, că eu în Europa întregă — deși chestia asta are o literatură colosală — nu cunosc un așa sufragiu universal, care să fie făcut pendent de momente etnice (aprobări între naționaliști) iar dacă există asemenea drept electoral, acela nu este sufragiu universal (aprobări între naționalități).

Tinerimea maghiară a cuprins foarte bine chestia națională. Nainte cu 10-15 ani, când pornit campania în contra tinerilor străine, tinerimea maghiară a i pit niste tidne mici pe fiecare usă de prăvălie ori acolo unde nu era inscripție ungurească. Ce era scris pe aceste mici tidule? «Națunea trăiește prin limba sa!»... Bine, foarte bine. Dar ce însemnează asta? Asta nu însemnează că e permis să vorbești în familie ori pe stradă și în altă limbă, ci că limba să se valorizeze și în viața de stat (aprobări între naționalități). Dacă nația maghiară etnică zice că nația trăiește prin limba sa, atunci asta trebuie aplicat și pentru alte popoare, pentru-că și noi vrem să trăim cu limba noastră (ovațiuni între naționalități), noi Sârbii, noi Slovaci, noi Românii, pentru-că suntem fii acestei patrii (ovațiuni între naționalități).

Ceea ce se numește acum eră nouă, are o arătare înveselitoare și asta e relațiunea dintre Ungaria și Croația. Eu cunosc bine relațiunile din Croația, pentru-că după diploma din Octombrie până la 1868 am fost membru al Dietei croate. Ca tânăr, eram unionist fervent și noi, partidul național croat, am luptat împotriva lui *Schmerling* pentru-că el reușise să înființeze în Croația un partid al său. Am luptat și nu am lăsat ca Dieta croată

să trimită reprezentant în Reichsrat după cum îi reușise asta lui *Schmerling* în Transilvania.

Dar care a fost recunoștința? La 1867, când s'a făcut între Ungaria și Croația transacția, guvernul maghiar a octroat îndată asupra Croației o lege electorală și numai pe baza acestei legi octroate a fost cu puțință legătura ce s'a încheiat între Croația și Ungaria, legătură cuprinsă în legea XXX din 1868. (O voce din stânga: Am dat carte albă Croaților!)

N'a fost aceea carte albă, onorate coleg, ci ea a fost: dictandum dela Budapesta la Zagrab. P'atunci eu, cu mai mulți sofi opozanți, am ieșit în luna Ianuarie 1868 din Dieta Croată, motivând și protestând cu tărie.

On. Cameră! Este îmbucurătoare scena pe care o vedem în Dieta Croației. Guvernele maghiare de până acum sprijineau în Croația până și cea mai autocrată guvernare și numai după-ce noul guvern maghiar a schimbat tactica, numai atunci au fost cu puțință în Croația alegeri libere într-o câțva, atunci numai s'a făcut marea schimbare de a fi cu puțință a face opoziție serioasă. Eu așa cred, că în privința asta are mari merite onoratul coleg, *Kossuth Ferencz*, pentru-că el a intrat în legătură cu partidul rezoluționist dela Fiume în Zagrab. E foarte înveselitor acest lucru, pentru-că în Croația e un singur popor, o singură nație sub două numiri: Croați și Sârbii; ambii vorbesc însă aceeași limbă și după-cum se formează acolo lucrurile, se va influența și soarta Sârbilor din Ungaria.

Croații însă, după-cum cunosc eu lucrurile, trebuie să procedă foarte cu grijă. O să vedem dacă va reuși noul aranjament financiar?! O să vedem cum o să decidă în afacerea Fiumei, pentru-că afacerea asta Croații n'o consideră încă decisă. O să vedem ce s'alege din alipirea Dalmației? O să vadă Croații și Sârbii dacă noul guvern are destul curagiu a se pune în față cu guvernul austriac, ori va urmă principiul: «quieta non movere!»

On. Dietă! Sunt trei săptămâni de când a fost aici baronul Croației, contele *Pejachevich Tivadar*. A conferat cu deputații croați, s'au înțeles asupra noului guvern. D'atunci au trecut 3 ori 4 săptămâni, dar noul guvern tot nu s'a constituit și în Zagrab se zice, că sunt la mijloc oare-cari influențe vieneze.

Ei bine, onor. Cameră, nu am de gând să interpelez pe prim-ministru asupra acestei chestii; acolo-s deputații croați, interpeleze dânsii, pentru-că totuși e curios, ca în întregul aparat administrativ în Croația au rămas funcționarii vechi și până ce în Budapesta Croații sunt bine primiți, pân'atunci în Croația domnește vechiul terorism.

Onor. Cameră! Chestia statului național. Despre care baronul *Bánffy* a vorbit așa pe lag, e lucrat superat: sunt vre-o treizeci de ani de când ar isprăvit cu discuția asupra lui. L-am isprăvit cu *Tisza Kálmán* și *Grünwald Béla*. Actele de proces sunt închise, ba și sentința s'a adus, pentru-că opinia publică a Europei, pressa, ni-a dat dreptate nouă, naționalităților (contraziceri). Așa a fost și la 1825, când am ținut congresul în Budapesta și când după aceea imediat s'a ținut la Paris un mare meeting, la care au luat parte bărbați de stat francezi, foști ministri, și au aprobat programul nostru. Chestia asta e deci superată!

Este cu totul alta, chestie de mare însemnătate, aceea pe care baronul *Bánffy* a pus-o în discuție și se referă la relațiunile dintre Ungaria și Austria. Foarte cuminte baronul *Bánffy* a zis că interesul dinastiei e să se întărească statul național ungar. Bine, foarte bine. Numai că în privința asta bărbații de stat maghiari sunt în mare eroare, eroare care a ieșit la iveală chiar cu prilejul crizei trecute. Coaliția a crezut că puterea monachiei cu care dinastia a investit nația maghiară etnică, este puterea acesteia. Asta însă n'a fost puterea nației maghiare etnice, ci a fost putere împrumutată. Și ce a arătat criza? Coaliția a crezut că va învinge față cu cercurile vieneze, față cu dinastia. Și ce s'a întâmplat? A venit porunca dela *Chlopy* și apoi a venit 21 Septembrie. Coaliția, onor. Dietă, a vrut să joace convent francez, dar asta n'a putut să reușească pentru-că acea coaliție nu dispunea de puterea conventului. Și, prin urmare, ce s'a întâmplat? Coaliția a fost silită să capituleze și încă a fost o capitulare pure et simple. S'atunci înaintea Europei s'a jucat comedia lui *Schakespeare*: «Much ado about nothing».

Coaliția credea, că va aduna la Viena puteri pentru scopurile sale. Era de ce este important a se judeca bine relațiile dintre Austria și Ungaria. A fost scandalosă demonstrația ce s'a înscenat în Viena încontra delegației ungare, mai ales când știm cauzele. Ne-am bucurat când dl prim-ministru a exoperat tariful de vamă independent. Dar ce a fost urmărirea? Că în Viena toate partidele, Germani și Slavi, au schimbat frontul față de Ungaria. Și știe Dumnezeu ce urmări vor avea acestea în Austria. Nația maghiară etnică a lucrat foarte rău când a mărturisit: «aula est pro nobis». Asta este o devisă foarte înșelătoare, trecătoare. Când s'a creat la 1867 dualismul, înțelesul adevărat al acestuia era ca în Austria să se asigure hegemonia Germanilor, în Ungaria Ungurilor. Și cum s'a realizat principiul «aula pro nobis» în Austria în ce-i privește pe Germani? Așa cum vedem azi: că acolo nu mai domnesc Nemții, că dimpotrivă, zi de zi crește influența Slavilor și azi mâne Cehii vor putea să zică «aula pro nobis». Ungurimea nu-i bine deci să se razime pe acest principiu, ci politica cea bună cere să se razime pe propria-i putere, să se razime pe puterea acelor popoare cari de 1000 ani locuiesc aici și iubesc patria aceasta. Aci trebuie căutată puterea și nu-i permis a recurge în altă parte, pentru că îndată ce nația maghiară caută aiurea puterea, se poate foarte ușor întâmpla ca la 1848, că tocmai acolo i-se detrage spriginul, unde mai ales a contat. Ungurimea nu poate avea de cât o singură politică și asta e: să se sprigine pe propria-i putere (aprobări generale), să se sprigine pe înțelegerea popoarelor sale.

Onorată Cameră! Cât este de tristă situația ca stat a Ungariei, o dovedește întreaga politică externă. S'au vorbit multe în delegațiuni, dar de aceea Goluchowsky și-a locului, n'a căzut și în cercuri autorizate se zice: «se vorbește mult în delegațiuni dar asta nu schimbă lucrurile». Am oare-cari experiențe în privința chestiilor externe și privitoare la rolul trist pe acest teren al Ungariei. Cel mai mic stat din Europa, să zicem Montenegro, a avut influență mai mare și a jucat rol mai mare de cât Ungaria cea mare (aprobări la mijloc.) Pe vremea războiului sârboturc și ruso-turc am interpelat adesea pe Tisza. Toți știm că era un dialectician minunat, dar când trebuia să-mi răspundă, se ducea întâiu la Viena și întorcându-se, citea răspunsul de pe o mică hârtie. Odată, recunosc, i-am adresat o interpelare vicleană (Strigăte: Ca și vorbirea de azi!) la care Tisza trebuia să răspundă cu da ori cu nu. Tisza Kálmán s'a dus la Viena, dar n'a putut primi acolo răspuns, pentru că întrebarea era care e relațiunea dintre Austria și Rusia pe d'oparte, pe de altă parte care e relațiunea între noi și Turcia. Tisza s'a ajutat cu o glumă și mi-a zis: »Du-te, dle deputat la Constantinopol și interpeleză pe pașalele turcești, iar nu pe prim-ministrul maghiar». Se înțelege, Dieta întreagă a aplaudat, a petrecut, mie nu mi-s'a dat însă răspuns, gluma a putut fi bună, dar Ungaria nu s'a cumințit cu nimic pe urma ei.

La 1878, când eram deputat, s'a pus pe tapet chestia ocupațiunii. Știm, că opinia publică maghiară a fost hotărât în contra, și abia era bărbat de stat maghiar care să aprobe ocuparea. Colegul Széll Kálmán ar putea să spună multe despre cele ce s'au petrecut atunci la Viena și cât l'a rugat M. Sa să rămână ministru de finanțe. Dar Széll s'a retras, pentru că, zisese: nu e în stare să reguleze situația financiară în caz de ocupare. Senyei Pál, un bărbat de stat genial, a ținut atunci la Pojon o vorbire foarte interesantă și minunată în contra ocupațiunii. L'am felicitat și el mi-a răspuns că este hotărât în contra ocupațiunii, deși în chestia de naționalități e d'o părere cu Tisza.

Intreb eu, onor. Dietă, oare ocupația este în interesul Ungariei? Când s'a manifestat acea simpatie reciprocă în Belgrad, când Sârbii și Ungurii s'au îmbrățișat și sărutat, când steagul maghiar și sârb fălăia alături (aprobări în stânga), atunci Ungurii au făcut oarecari făgădueli în ce privește ocupația ori mai bine evacuarea! Este însă bărbat de stat maghiar care să îndrăznească a merge la Viena, să facă acolo propuneri privitoare la evacuarea? Dar cercurile vieneze ar consideră asta drept temeritate.

Congresul dela Berlin n'a contemplat asemenea ocupație, ci contemplant ocupație provizorie,

cu scopul ca Austro-Ungaria să ia măsuri în chestia agrară.

Au trecut însă 28 de ani dela ocupație și în chestia agrară monarhia noastră tot n'a decis încă. În Bulgaria, Sârbia și Muntenegro, unde în privința agrară sunt aceleași relațiuni, s'a decis deja de douăzeci de ani în chestia agrară, numai Austro-Ungaria n'a decis.

Ce privește chestia balcană, pentru Ungaria este de mare însemnătate. Noi trebuie să ne grăbim a lua poziție față de popoarele din Balcani, până ce Anglia e putere decisivă în Balcani.

Gubernul Ungariei este însă fără putere în chestia externe.

Wekerle Sándor: Nu-i așa.

M. Polyt: Are dreptate dl prim-ministru. Austria face politică imperială în Balcani și între Unguri și Austriaci în privința asta nu-i decât deosebirea că și Ungurii vor politică imperială în Balcani, numai că vor ca aceasta să fie cu desăvârșire maghiară (aprobări).

M'a surprins foarte când bătrânul meu amic, deputatul Ugron Gábor a scris articol și a amintit nu evacuarea, ci că Bosnia și Herțegovina trebuie să fie maghiare (aprobări).

Ugron: Firește!

M. Polyt: Asta n'are să deștepte simpatie în peninsula Balcanică!

Ugron: Imi pare rău, dar așa ar fi bine!

M. Polyt: Asta o să facă rea impresie.

Ugron: Imi pare rău.

M. Polyt: A făcut rea impresie la Belgrad și strică întreg efectul ce l'au provocat Ungurii umblați p'acolo. On. Dietă! Trebuie să mă mir, că inaugurându-se o eră nouă și schimbându-se politica față de Croația și popoarele din Balcani, nu s'a aflat chip de a se inaugura o politică mai conciliantă și cu popoarele din patrie, căutându-se buna înțelegere. Ar fi poate o datorie a Dietei să afle modul de a împacă și naționalitățile. Doar n'am pretins mult. Știm prea bine, că relațiunile noastre nu pot fi acele dintre Ungaria și Croația (aprobări). Asta nu se poate (mișcare strigăte: Ce vreți? Spuneți-o!) Consecvența ar fi însă nu ignorarea milioanele de cetățeni nemaghiari, asta în contradicție cu întreaga istorie și cu trecutul Ungariei.

Așa cred, noi toți suntem fii acestei patrii. Ne iubim țara întocmai cum o iubesc Ungurii, pentru că e și patria noastră. Aici trăim, aici ni-am născut, aici ni-am dezvoltat, aici odihnesc osămintele părinților noștri, cum să nu iubim patria asta? Dar asta ar fi ceva contra naturii! Nu trebuie să se creadă că noi am avea cine știe ce tendențe centrifugale. Asta nu-i adevărat. Pentru că noi, naționalitățile, ne-am contopit cu Ungaria.

Noi altă cultură avem, iubim patria și noi zicem: aici trebuie să trăiești și să mori (aprobări).

Cortezii spanioli, când alegeau rege, ziceau: noi, cari prețuim cât D-Ta, noi, cari avem mai mult ca D-Ta, te-am ales rege ca să ne aperi libertatea; de vei apăra-o, bine, dacă nu, nu!

Fie așa și cu poporul ungur: să apărăm împreună libertatea, să apărăm împreună neatârarea Ungariei.

În copilăria mea, au trecut d'atunci de mult 60 ani, căci sunt deja moșneag...

Madarász József: Dar nici eu nu sunt moșneag (ilaritate).

M. Polyt: În veacul trecut, pela anii treizeci, eram copil încă p'atunci, în urma războiului Austria emisese noi bancnote. Când le-au văzut, Ungurii ziceau că nu știu ce sunt, deoarece erau scrise nemțește. Au început deci să cânte: «Nem kell nekem új bankóta, jobb a régi magyar nóta» (nu-mi trebuie bancnote nouă, mai bun e vechiul cântec unguresc). Ei bine, onorată Dietă, să ne întoarcem la cântecul vechiu maghiar. Să revenim la vechia viață maghiară, care nu cunoaște șovinism (aprobări pe băncile naționalităților), care pe cetățenii nemaghiari nu i-a privit ca pe străini, ci ca pe frați (aprobări generale). Fie și trebuie să se afle chip pentru înțelegere între nația etnică maghiară și între naționalități, fie concordie în chipul cum l-a sfătuit St. Ștefan pe fiul său zicându-i să trateze bine și cu nemaghiarii (aprobări).

On. Dietă! În proiectul de răspuns pe care voiu îndrăzni să-l prezint, se accentuează că nu

trebuie țaria Ungariei căutată în unitatea de limbă, ci în înțelegerea cu celelalte popoare. În acest spirit este redactat proiectul nostru. Cred că proiectul acesta este patriotic, pentru că ideea conducătoare ne este: trebuie să fim frați și bărbații de stat maghiari să caute chipul de a crea pace și înțelegere între Unguri și celelalte neamuri din patrie (aprobări).

Românii în Serbia.

De Teodor Filipescu.

Ca să complectăm statistica noastră despre numărul Românilor în regatul Serbiei, pe care am adus-o în »Tribuna» din Martie, dăm aici și următoarele date statistice:

«*Srpski knjizevni Glasnik*» a publicat în numărul său de 1 Ianuarie 1906 o lucrare despre Românii din Serbia «*Kroz naše Rumune*» de dr. Tih. R. Gjorgjevic. De oare-ce studiul acesta e interesant din punct de vedere cum fac Sârbii statistica, când e vorba de neamul românesc, extragem din el câteva date statistice.

În partea nordestică a Serbiei locuiesc Românii în patru cercuri și anume în: *Timok* (în două districte: *Zaicar* și *Bolievaț*), *Morava* (în trei districte: *Paracin*, *Despotovaț*, și *Resava*), *Pojarevaț* și *Craina*.

Românii locuiesc în Serbia mai cu seamă lângă Dunăre și Timok, cătră sud devin după număr tot mai puțini. La sud se află satele lor în cercurile *Timok* în districtul *Zaicar*: *Bor*, *Brestovaț*, *Pârlita*, *Nicolicevo*, *Sârljan*, *Șlivar*, *Buce*, *Topla*, *Criveli*, *Lubnița*, *Ganzigrad*, *Metovnița*, *Oștreli* și *Slatina*; în districtul *Bolievaț*, *Balacornie*, *Savinat*, *Bacevița*, *Dobrs Polie*, *Zlot*, *Lucovo*, *Mali Izvor*, *Osnici*, *Bogovina* *Bodgoraț* și *Șarbanovaț*.

La vest sunt ultimele sate române în cercul *Morava* în districtul *Paracin*; *Bigrenița*, *Batinaț*, *Vlașca* și *Lupsca* în districtul *Despotovaț*: *Isacovo*, *Belița*, *Jidilie*, *Iezero* și *Resavița*; în districtul *Resava*: *Bobolia*, *Viteievo*, *Subotița*, *Iasenovo*, *Tropunie* și *Gladna*.

Mai departe spre vest în cercul *Pojarevaț* se află sate românești în districtul *Morava*: *Boșneac*, *Cocetin*, *Vlașchi Dô*, *Vârbnina*, *Mirievo*, *Orlievo*, *Sviliarevo*, *Ticevaț* și *Porodin*, în districtul *Pojarevaț*: *Breșane*, *Petca*, *Poliana*, *Șlivovaț*, *Veko Selo*, *Târniane* și *Zabrega*.

Cât știu, au fost Români mai nainte și în câteva sate de dincolo de *Morava Mare*, dar aceștia s'au serbizat de tot și nu mai există astăzi.

După statistica din anul 1859 au fost Români și în districtul *Smedereva*, în ținuturile între *Morava* și *Iezero* în satul *Culice* 264 suflete *Dravopis Srbije I.*, 91—92) dar acești Români sunt acum serbizați.

În cercul *Timok* sunt 26 sate românești.

»	»	<i>Morava</i>	»	14	»	»
»	»	<i>Pojarevaț</i>	»	69	»	»
»	»	<i>Craina</i>	»	56	»	»

Total » 165 sate românești

În multe sate românești se află și Serbi, cari fac în câteva sate majoritatea locuitorilor.

«Statistica primă a populațiunii Serbiei e compusă în anul 1834, dar atunci s'au numărat Românii între Serbi. Tot așa s'a procedat și la câteva alte receseminte și d'aceia nu găsim Români în statisticele din 1841 și 1843».

«După recensământul din anul 1846 au fost în amintitele patru cercuri (*Târnareka*, *Ciupria*, *Pojarevaț* și *Craina*) în total 97.215 Români și 135.553 Serbi». (V. Iaksic. O plemenom sustave naselenija o kujavezstve Serbshom, S. Petersburg 1873 pag. 20—21.)

«În recensământul din 1850 nu se vede numărul Românilor în Serbia. După datele statistice ale populațiunii Serbiei din anul 1859 au fost în amintitele patru cercuri în total 122.595 Români și 159.783 Serbi».

Din statistica populației din anul 1862 iarăși nu se vede numărul Românilor.

După recensământul din anul 1866 au fost în Sârbia 127.326 Români și 1.215.576 Sârbi. (Drzavopis Srbije III, 100).

După acest recensământ fac Românii 10·5 o/o din numărul total al locuitorilor Sârbiei.

Din datele recensământului din anul 1874 nu se vede numărul Românilor în Sârbia. După recensământul din anul 1884 au fost în Sârbia 149.727 Români și 1.693.173 Sârbi¹⁾. După aceste cifre au fost Români 8·8 o/o din numărul total al locuitorilor Sârbiei.

Datele recensământului dela 31 Decembrie 1890 spun, că au fost în Sârbia 143.684 Români și 1.955.944 Sârbi²⁾. După acest recensământ a scăzut numărul Românilor dela 8·8 o/o la 7·3 o/o.

După recensământul din 31 Decembrie 1895 au fost în Sârbia 159.510 Români și 2.083.782 Sârbi³⁾. După cum vedem procentul Românilor au sărit dela 7·3 la 7·6 o/o.

Recensământul din 31 Decembrie 1901 ne arată, că în Sârbia au fost 122.429 Români și 2.298.551 Sârbi.⁴⁾ După acest recensământ au fost 5·3 o/o Români din numărul total al locuitorilor Sârbiei. Așadar a scăzut procentul Românilor din anul 1895 până în anul 1901 dela 7·6 o/o la 5·3 o/o adică în 6 ani cu 2·3 o/o.

Aceste cifre ne arată, că vom vedea după zece ani cumcă în Sârbia au perit Românii. E interesant că după recensământul din anul 1866 au fost în Sârbia 10·5 o/o, iar în anul 1901 numai 5·3 o/o, sau mai bine zis, după statistica guvernului sârbesc din Belgrad au perit în 45 de ani jumătate din numărul Românilor în Sârbia.

Luând în considerare, că Românii să înmulțesc relativ mai iute decât Sârbi, ne pare această mișcare cu atât mai ciudată pentru că zierele sârbești și Sârbi strigă într'una, că acolo unde se căsătorește o Româncă, romanisează casa întreagă.

Această statistică sârbească e dovada cea mai bună, că înmulțirea Sârbilor se face și astăzi prin asimilațiunea elementului românesc din Peninsula-Balcanică. *Contestator Sârbi și acum, că baza (substratul) națiunii sârbești e elementul românesc din Peninsula-Balcanică?*

Noi am arătat în »Tribuna« în lucrarea »Românii din Sârbia«, icoana adevărată a numărului Românilor din Sârbia. Statistica oficială sârbească numără după cum vedem pe Românii macedoneni (Sârbi îi numesc: *Țintari, Asani, Târnovanți*) între Sârbi adevărați, și consideră pe acei locuitori cari vorbesc sârbește că sunt Sârbi,⁵⁾ numai dacă sunt de lege orientală.

În urma acestei procedări, nu trebuie să ne mirăm, că statistica sârbească găsește la fiecare recensământ tot mai puțini Români care în Sârbia. Sârbi nu pot ascunde totuși, că Românii fac încă cel puțin a cincina parte din populațiunea totală a Sârbiei și că luând ca bază recensământul din 31 Decembrie 1905, după care e numărul locuitorilor în Sârbia 2.688.965, numărul Românilor după lucrarea amintită e de prezent cel puțin de 537.793.

Din delegațiunea austriacă.

Continuându-se dezbaterile speciale asupra bugetului ministerului de externe, iarăși ia cuvântul delegatul dr. Straucher, acel Jidov bucovinean, care a ventilat mai deunăzi în delegațiunea chestiunea Jidovilor din România. Acest Jidov este ginerile faimosului asupritor de țărani din Moldova, milionarului Mochi Fischer. Firește Straucher și de astădată tot cu soarta Jidovilor se ocupă.

El spune că este adevărat că Jidovii din Rusia au un rol însemnat printre revoluționarii ruși, dar nu este adevărat că Jidovii ar fi sămănat vânt, pentruca să seceră furtună.

Revoluțiunea zice Straucher, ai cărei aderenți sunt Jidovii este pe deplin justificată, fiindcă izvoarește din desperare. Ar fi regretabil dacă Jidovii n'ar avea curajul să intre și ei în luptă, când e vorba de a obține drepturi într'un sat asuprit. Este trist, că în Austria lumea rămâne indiferentă față cu asemenea evenimente, pe când în Berlin s'a ținut o adunare de protestare, care și-a ridicat cuvântul în numele dreptății divine și umane.

Delegatul Steiner discută expunerile ministrului de externe asupra călătoriei oficiale a primarului Vienei la București, în cari expuneri ministrul a învinuit pe primar de ațărări contra Ungariei și abuz de oficiul său.

Oratorul este nevoit față cu interesele indirecte a da pe baza cercetărilor oficiale dovada, că prin participarea comunei Viena la expoziția din București nu s'a intenționat absolut o provocare față cu Ungaria.

Comuna Viena a participat în anii din urmă cu scop de a promova industria la expozițiile din Petersburg, Londra, Milano și București. Reprezentanța comunală, și anume primarul și directorul magistratului au fost invitați verbal și în scris să participe la expoziția din București.

Dacă dincolo de Leitha presa noastră consideră această participare drept provocățiune, oratorul regretă, dar împrejurarea aceasta nu va împiedecă reprezentanța comunală din Viena de a se manifesta pretutindenea unde e vorba de promovarea industriei și meseriilor; și nimeni nu va putea tăgădui că România pentru noi este un debușeu excelent.

Dacă industria ungurească — după-cum oratorul a avut prilejul a se convinge — nu poate să susțină concurența cu alte țări, asta-i treaba Ungurilor. Noi însă nu vom tolera să fim împiedecați a ne manifesta.

Ministrul a declarat, că reprezentantul austro-ungar din București n'a lipsit decât dela acele banchete, unde puteau să se profereze atacuri contra Ungariei și că în mod prudent s'a absentat dela acelea, deoarece a prevăzut din capul locului că participarea la expoziția din București este o demonstrație contra Ungurilor.

Oratorul este convins, că primarul dr. Lueger nu putea rămâne în București o politică atât de neînțeleaptă cu demonstrațiunile contra Ungurilor, și de aceea a cerut informațiuni. La banchetul orașului București nu s'a vorbit un sigur cuvânt împotriva Ungariei și reprezentantul austro-ungar ar fi trebuit să presupună atâta tract la delegațiunea orașului Viena, încât să nu însceneze la banchet demonstrațiunile antimaghiare. La banchetul comisiunii austriace pentru expoziție, deasemenea nu s'a auzit un cuvânt împotriva Ungariei, iar la banchetul dat de ministrul Lahovary s'au prezentat numai Unguri. Acestea sunt faptele.

Reprezentanța orașului Viena pe baza legii dela 1890 este autonomă și nu va tolera nici o ingerență asupra deciziunilor sale, ea nu va cere încuviințarea ministerului de externe, nici cea a guvernului ungar, când va vrea să participe la vr'o expozițiune, ci își va face conform datoriei sale și în deplină conștiință, ceea ce este în drept să

facă administrația autonomă a unei comune. (Aprobări).

În comisiunea bugetară a delegațiunii ungare un delegat a zis că trebuie să roage pe ministrul de externe să dea atențiune mai mare agitațiunii oficiale a primarului dr. Lueger contra Ungariei.

Știm noi, că la 1895, când alegerea lui dr. Lueger n'a fost aprobată, tot influința maghiară a fost cauza. Protestez energic contra amestecului Ungariei în afacerile noastre interne și cu deosebire în afacerile autonome ale orașului Viena. (Vii aprobări).

Declar, că noi suntem foarte recunoscători poporului român pentru primirea extraordinară de cordială, pe care a făcut-o delegațiunii orașului Viena și o asigur pururea de simpatiiile noastre călduroase.

Este cunoscut că Maghiarii să bucură la noi de prea puține simpatii, doar numai de simpatiiile unei părți a Curții austriace, de cele ale actualului ministru de război, și a unei părți a presei jidovești plătită din Austria și Ungaria, care cu ocaziunea derailării din fața ministerului ungar din Bankgasse s'a demascat ceva prea întempestiv în favorul Ungariei. (Aprobări).

Din România.

Contra Grecilor. M. Sa regele a sancționat legea votată în ultima sesiune a Corpurilor legiuitoare, prin care se îndușesc și întăresc taxele asupra supușilor greci din România.

Legea a și fost trimisă la imprimăria Statului și a apărut în »Monitorul oficial«.

Primul consiliu de miniștri ce se va întruni va decide care din taxele prevăzute în această lege trebuie mai întâi puse în aplicare. Jurnalul consiliului de miniștri va fi supus apoi aprobării M. S. regelui și va interveni imediat un decret care va decide aplicarea lor.

În tot cazul punerea în aplicare a taxelor de represalii nu va fi întârziată.

Iată natura supra-taxelor ce se vor aplica prin această lege:

1. Asupra supușilor altor state stabiliți în țară, cu cari România nu are încheiate convențiuni de comerț, navigație sau vamă: a) până la trei ori taxele prevăzute de lege cu impozit fonciar; până la 6 ori taxele prevăzute pentru patente, licențe, înregistrate și mutații, precum și taxele prevăzute de legea impozitului asupra venitului imobiliar și până la 10 ori taxele prevăzute de legea impozitului personal.

2. Asupra mărfurilor de import se va putea aplica orice supra-taxă și chiar regimul oprirei desăvârșite și

3. Asupra vaselor, fie încărcate sau descărcate, o taxă până la 10 lei de tonă de capacitate, iar vasele cari vor încerca de se declara sub pavilion decât cel adevărat vor fi supuse la îndoițelul taxei, iar mărfurile ce s'ar naționaliza în alt stat nu vor fi apărate prin aceasta, de supra-taxele fixate.

Se știe că ultimul articol al legii dispune ca toate aceste măsuri vor putea fi luate sau deodată sau separat, treptat, prin decrete regale, rămânând să fie supuse ulterior ratificării corpurilor legiuitoare.

— Se telegrafează din Roma: »Cabinetele marilor puteri, au hotărât să facă un nou și energic demers la Atena, pentruca guvernul elenic să împiedice formarea de bande, pentru Macedonia pe teritoriul grecesc. Notele marilor puteri vor fi la fel ceace va dovedi deplina înțelegere între ele. Notele vor fi prezentate la Atena în aceeași zi de către reprezentanții respectivi.

Statue. Lucrările pentru ridicarea monumentului Lascar Catargi pe piața Romană, vor începe în curând.

Solemnitatea inaugurării va avea loc în Oct.

¹⁾ Drzavopis Srbije VI, 259 263 și 267.

²⁾ Drzavopis kraljevine Srbije, c. I. vol. V. p. 114—115.

³⁾ Statistika kraljevine Srbije, c. XI, I, 276.

⁴⁾ Statistika kraljevine Srbije, c. XXIV, 98, 100—110.

⁵⁾ Așa fac și Grecii cu ortodoxii din Turcia numărându-i ca Greci.

INSTRUMENTE NECESARE LA ORICE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoi. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mână ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOTUL HÓDMEZŐ-VÁSÁRHÉLY.

Numărul Telefonului 69.

În Aiud premiat cu premiul mare de aur. Titlul în caz urgent: KALMAR-rostagyár.

Numărul Telefonului 96.

Inaugurare. În ziua de 5 Octombrie, va avea loc cu o deosebită solemnitate inaugurarea noii noastre linii maritime Constanța-Constantinopol-Alexandria. Această linie va fi deservită de noul vapor «Impăratul Traian» care va fi adus de la St. Nazaire pe la 15 August.

Odată cu serbările de inaugurare ale liniei maritime Constanța-Alexandria, vor avea loc și serbările de inaugurare ale marelui vapor «Impăratul Traian» care este de o eleganță deosebită.

La aceste serbări vor lua parte membrii familiei regale și membrii guvernului.

Direcția serviciului maritim român a și luat dispozițiuni pentru instalarea noii noastre agenții la Alexandria.

Știri dela expoziție. Intrările plătite au fost ieri de 2877 lei.

Prin luna August, vor avea loc în București mari serbări latine, la cari vor participa toate popoarele latine.

Presa țării latine dă concursul și comitetele permanente de serbări din Paris, Madrid, Roma și Lisabona vor participa.

Reginele serbărilor populare, vor veni în București și Bucureștii își va alege cu ocaziunea aceasta o regină; obiceiul acesta latin se va introduce de acum și la noi.

Presa românească va face parte de drept la organizarea serbărilor.

Societatea academică «Dacia» din Cernăuți a cerut Comisariatului general să mijlocească venirea a 2000 de țărani bucovineni la expozițiune.

Ei vor să vie în luna Septembrie și au intenția să rămână cel puțin o săptămână.

Casa Feher & Comp a colectat printre funcționarii sci, suma de 400 lei, pe cari i-a înaintat comisariatului general cu rugămintea de a fi repartizați printre victimele accidentului de Luni seara săpt. trecut.

Comisariatul a făcut repartiziunea și a mulțumit călduros funcționarilor casei Feher & Comp.

DIN AUSTRIA.

Viena. Delegațiunea austriacă a reluat discuțiunea bugetului afacerilor streine.

Ministrul comun al afacerilor străine, contele Goluchowski, răspunzând diferitelor aserțiuni, declară de prisos a mai respinge obiecțiunile făcute în contra triplei alianțe. A părasi o cază atât de aprobată, ar fi o politică de nestabilitate și de aventuri la care ministrul nu va înclina niciodată (aplauze). Cât despre aserțiunea, că opera noastră reformatoare în Balcani ar fi fără utilitate și fără rezultat, ministrul citește raportul baronului de Calice, ambasadorul Austro-Ungariei la Constantinopol, primit de curând în care se arată că colonelul Giesel, întors din inspecțiunile făcute jandarmeriei din districtul Ueskub, raportează progresele satisfăcătoare, chiar surprinzătoare, făcute în acest district.

Reforma poate fi considerată deja de acum că-și va atinge țelul. Cooperațiunea ofițerilor turci și streini este absolut satisfăcătoare. Colonelul Giesel a putut asemenea să constate buna voință abilitatea și activitatea neobosită a lui Hilmi-pașa, cooperațiunea sa leală cu cei doi agenți civili, precum și funcționarea folositoare a comisiei financiare. Populațiunea creștină câștigă din ce în ce mai multă încredere în opera reformelor și se mărginește din ce în ce mai mult fiecare la apărarea sa însăși. În adevăr, bandele intră exclusiv de afară.

Ministrul protestează în contra aserțiunii că s'ar fi exprimat într'un mod puțin amabil către România. Cetindu-se cu atențiune discursul său, nu se va găsi nimic care să justifice această aserțiune. E vorba din potrivă de un avertisment adresat de către un amic unui alt amic. Ministrul nu avea absolut nici un motiv de a se arăta puțin amabil față de România cu care se află de multă vreme în raporturi din ce în ce mai amicale și care e un element de ordine și de liniște prin excelență în sud estul Europei. Un limbaj puțin amical este exclus mai cu seamă în momentul în care România celebrează jubileul operei civilizatoare de patruzeci de ani pe care o desăvârșește sub guvernul Regelui său foarte înțelept și ilustru (vii aplauze).

Primarul Vienei, Dr. Lueger, dând sama despre vizita sa la București, a mulțumit Regelui, Reginei României și poporului bucureștean de călduroasa primire ce i-s'a făcut.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 10 Iulie 1906.

— **Știre personală.** După o ședere de două zile în Arad, P. C. Sa Vicarul și archimandritul V. Mangra a plecat ieri la reședința sa.

— **Candidat.** Kossuthiștii au candidat la Lipova pe dr. Heinrich Elek.

— **Barabás** printr'o scrisoare adresată președintelui Dietei a renunțat la mandatul aradan.

— **Chestia stipendiilor.** Aceasta chestie, ce preocupă atât de mult pe grănițerii nostri nășăudeni — după cum scrie «Revista Bistriței» — e aproape să fie odată limpezită. Deputăția constatătoare din dnii G. Domide, vicarul C. Deac, prof. Păcurariu, adv. dr. Ciuta, dr. S. Pop și dr. V. Onișor, care s'a prezentat zilele trecute la prim-ministrul a fost primită afabil și a făgăduit ca în timpul cel mai scurt posibil va rezolvă aceasta chestie potrivit cu intențiunea fundatorilor și cu dorința grănicerilor.

— **Baronesă ortodoxă.** Sâmbătă după prânz a fost așezată în Pesta la locul de odihnă vecinică, soția baronului Aczél Béla. Înormântarea i-s'a făcut după ritul ortodox în fața unui public numărös.

A fost ultima baronesă care deși măritată după Maghiar a rămas credincioasă credinței sale strămoșești.

— **Resbel în pregătire.** Deși a trecut mult timp de când s'a încheiat pacea între Rusia și Japonia, pace atât de uniltoare pentru Rusia, după un resbel crâncen ce i-a istovit toate puterile de forță în fața unei eventuale noi întorsături primejdioase, totuși trupele rusești din Mandjuria și din Siberia răsăriteană nu sunt retrase. E deci mai mult de cât probabil, că între cele două state e în pregătire de nou resbel crâncen.

Japonezii voesc ca trenul din Mandjuria să fie al lor până la Carbin.

— **Stările financiare din Rusia.** «Russische Korrespondenz» publică următoarele: În ședința Dumei, care s'a ocupat cu chestia sprijinirii celor amenințați prin foamete, ministrul de finanțe Cocovcev a făcut următoarele declarații: Cu toate că am primit împrumut din Franca, bilanțul anului se va încheia cu un deficit de o sută treizeci de milioane, pentru că cheltuielile avute cu resbelul japonez, au fost calculate greșit. Acestea cheltuieli sunt cu mult mai mari, decât cele două sute de milioane votate. În urma acestora rămâne chestie deschisă, ca de unde să se ia împrumuturile necesare pentru apărarea celor amenințați de foamete.

— **Expoziție agricolă în Oradea-mare.** În Oradea-mare se va ține în acest an expoziție agricolă în zilele dela 15—23 Septembrie. Pentru ridicarea și edificarea pavilioanelor și a altor edificii lucrul deja s'a început.

— **Maria Spiridowna,** care în zilele prime ale revoluției rusești a omorât pe un ofițer de stat și care a fost chinată în temniță în modul cel mai înfiorător, Sâmbătă împreună cu patru condamnați politici ruși, a fost espulzată în Siberia. În drumul ei la toate gările se petreceau scene sfâșietoare. Publicul ce-i eșia spre întâmpinare o împărțasia cu ovați însuflețitoare. Spiridonowa plângând a strigat tumultului;

— La revedere! Fiți curagioși și nu vă temeți!

— **Sexul uituc.** Trimes de secretarul de redacție la biroul obiectelor găsite, reporterul Jamin, dela o mare gazetă americană, se suie în tramvai și descinse la sus zisul birou.

Își formase mai înainte în cap schema frumo-

sului articol de reportaj și acum nu-i trebuia de cât oare cari date statistice cu cari să complecteze interesantul articol.

Șeful biroului îi puse la dispozițiune tot ceea ce putea să-l intereseze.

Ei află că numai în tramvaiele cari circulă în oraș s'au găsit în timp de o lună: 94 umbreluțe de damă, 115 batiste femeiești, 3 mantile, 2 cochete pelerine și 14 portofele tot femeiești.

Nici un obiect bărbătesc. Aceasta bucură mult pe reporter și-și felicită sexul care ori cât e de preocupat, nu uită totuși a-și lua cu sine lucrurile cu cari pleca de acasă.

A găsit o mulțime de pachete: cu pudră, cu stambe, mătăsuri, și chiar cu dantele.

Vesel reporterul se suie în tramvai ca să se reîntoarcă.

La deschidere o ploaie torențială îi aduse aminte că plecase cu umbrelă.

Dar umbrela o uitase la biroul obiectelor găsite!

— **Răspuns.** Referitor la cele publicale de noi în numărul 119 al ziarului nostru despre alegerea de preot în Almaș, dl Cornel Novac, inv. pen. de acolo ne trimite o corespondență mai lungă, ce nu o putem publica însă în întregime mai ales din două motive. În raportul scris «Vă cunoaște» n'a fost amintită nici o persoană, deci noi nu-l putem considera pe dl Novacu de atăcat.

Nu putem publica nici din motivul, căci e prea violentă, și se vorbesc despre lucruri, cari nu trebuiesc date publicității, căci am face nu mai supărare și multă dușmănie.

Publicăm deci numai următoarele:

Subscrisul ca cel ce mă număr între cei bine-meritați având atragere către alesul preot ca să nu-i stric, cugetând că mai târziu poate să fie orator bun și preot vrednic, ca să nu fac partide în comună intru acolo am sfătuit poporul ca să nu facă partide, ci să fie în buna înțelegere să se alătore toți acolo, unde văd voința poporului. Eu unul nici timp n'am avut de a mă gira ca corteș, ori conducător, din cauza că iubita mea soție a fost grav bolnavă, așa încât nu m'am putut îndepărta de lângă dânsa, numai cât le-am dat sfatul sus amintit.

De 29 ani cât am servit ca învățător și ca servitor la sfântul altar cu credință neclintită, încă nimenea n'a avut contra mea nici o observare, până acuma când vine individul «văcunoaște» mă atacă ca pe un binemeritat, că am cochetat cu străinii, și că răuvoitorii și contrarii domnului Popovici au publicat în prețitul nostru ziar «Tribuna» alegerea domniei sale înainte de a se întâmpla: Rău se înșală «văcunoaște». Eu așa cred că chiar dl-or pot fi aceia, cari au publicat. Deci rușine să-i fie domnului «văcunoaște» a ataca pe ascuns; scrie-și cinstiul nume ca să-l cunoaștem; altcum îl cunoaștem după cântare, dar cele scrise de domnia sa sunt minciuni.

— **Petreceri.** Meseriașii români din Brad invitată cu toată onoarea la petrecerea de vară ce se va arangia Duminecă d. Sf. Petru 2/15 Iulie 1906. Inceputul la orele 2 d. a. Intrarea: de familie 1 cor. 40 fil., de persoană 80 fil. Venitul curat e destinat pentru sporirea «Fondului pentru ajutorarea învățăcelor și sodalilor români» din Brad. Comitetul arangiator. Suprasolvirile și contribuiriile să cuitează pe cale publică.

— **Petrecere de vară.** Tinerimea română din Turda și jur Vă invită cu toată onoarea la Petrecerea de vară ce o va arangia Duminecă în 15 Iuliu st. n. în localul școlii din Agărbiciu cu ocaziunea adunării generale a despărțământului XXIII. Turda al «Asociațiunii. Inceputul la orele 8 seara.

— **Milioane aruncate 'n vânt.** O statistică interesantă a eșit la iveală în zilele trecute, statistica tutunului ce a trecut în țara ungurească, din 1 Ianuarie până la sfârșitul lui Martie. Statistica ne arată că în acele luni a trecut tutun de 24,446.265 milioane de coroane 86 filleri.

— **Hymen.** Ni-se anunță: Veturia Petran și Dr. Iulian Pop căsătoriți. Bistrița, 2 Iulie 1906. Multe felicitări!

— **Intâmpinare.** Ni-se scrie: În mult prețitul ziar «Tribuna» nrul 120 spre marea noastră mirare am văzut că noi din partea unui anonim «clopoțel» suntem huiduiți sub titlul că am fi luat parte la o petrecere a «tulipaniștilor» din Ghioc.

Fiind aceasta acuză nedreaptă și nebazată ne simțim datorii a ne justifica, drept ce cu stimă ne rugăm să binevoim în numărul viitor a da loc modestei noastre justificări.

Vicleanul anonim după cum s'a arătat nu intenționează a îndreptă ci a distruge, căci ne recomandă pe nedrept în atențiunea auctorităților noastre ca acele să se resbune pentru minciunile lui asupra noastră.

E adevărat că am fost în afaceri private după amiazi în anumita ziua la Ghioroc, dar nu am luat parte nici la reprezentațiunea teatrală ce s'a ținut, nici la expozițiunea ciangăiască ce s'a ținut în aceea zi.

Nu știm cum și de unde a putut suge o atare calomnie «clopoțelul»? Puțină nobilitate de suflet poate avea «clopoțelul» atunci când cu lucruri de aceste dorește de a batjocori cu calomniile doi tineri. Te temi d-le «clopoțel» că vom ajunge o poziție mai bună decât D-ta? Puneți numele ca să-ți putem descria caracterul D-tale ca să văză meritul «clopoțelului» și publicul.

Declarăm deci pe micul «clopoțel» de om mincinos până atunci până nu ne va documenta cum că am luat parte la petrecerea din Ghioroc.

Nu luăm în nume de rău vestea mincinoasă a «clopoțelului», pentru că îl cunoaștem și-l știm că nu adevărul ci numai căldura ia întulburat creerii, ca să vină cu minciuni înaintea publicului.

Mulțumind spectatei redacțiunii pentru publicarea justificărei noastre, rămânem *Covăsint*, la 6 Iulie 1906: *Teodor Baniciu*, adj. not. *Nicolae Băru*, ped. absolut.

— **Călăuza învățătorului de I. Crișan** învățător în Socodor, este titlul unei cărți de bun folos pentru învățătorime, apărută acum în editura tipografiei noastre.

Autorul tratează teoretic și practic, dând modele, materialul de învățământ pentru școala elementară. Cartea e bine scrisă, bine împărțită și poate servi, în adevăr, drept călăuză pentru învățătorii noștri cărora li-o recomandăm cu toată căldura.

Se poate comanda dela institutul editor »Tipografia Tribuna«, Arad. Prețul 2.50 cor. plus porto 10 fileri.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui *Dorn Jozsef*.

— **Nefericire.** Pentru cine e rob cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuște foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul «Am fost bețiv.»

— **Corecții** pe hârtie calitate foarte fină 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor. se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul* Arad.

— **Orologe ieftine și juvaerice** pe lângă prețurile cele mai avantajoase se pot căpăta la *Deitsch Izidorné*, palatul contelui *Nádasdy* strada *Forray*.

BIBLIOGRAFII.

In tip. «Voința Națională» din București str. Academiei Nr. 12. A apărut «*dreptul Canonic Oriental*» cu adnotațiuni și comentarii de *Mariu Theodorian*, avocat al creditului fonciar român. Volumul al doilea.

Viața Românească numărul 4 (vol. II.) 1906 pag. are următorul bogat cuprins: *N. Gane*, Ciubucul Logofătului *Manole Buhuș* (novelă). — *D. D. Pătrășcanu*, Despre poveștile noastre. — *I. Al. Brătescu-Voinești*, In lumea dreptății. — *Gh. din Moldova*, Din traista lui *Sucilă*. — *G. Ibrăileanu*, *V. Alexandri*. — *V. Silui*, Viața țării (versuri). — *I. Nădejde*, *Români*, *Armâni*, *Rumeri* și păreriile dlui *N. Iorga* despre ei. — *Octavian Goga* *Carmen* (versuri). — *I. Ciocârlan*, *Fecior de suflet* (nuvelă). — *C. Stere*, *Patru zile în Ardeal*. — *Al. Tzigara-Samurcaș*, *Muzeul nostru național* (cu 2 ilustrații). *George Tofan*, *Viața românească în Bucovina*. — *M. Costea*, *Din trecutul Basarabiei*. — *Podgorianu*, *Scrisori din Ardeal*. — *P. Nicanor & Comp.* *Miscelanea*. — *C. S.* *Cronica literară* (*Henric Ibsen*). — *P. Bujor*, *Cronica științifică*, *Biologie*

Experimentală, *Pierre Curie*. — *Simeon C. Mândrescu*, *Cronica pedagogică* (Cum trebuie organizat studiul limbii și literaturii Germane la Universitatea română). — *I. G. Duca*, *Cronica externă* (Alianțele de azi). — *Recenzii*. — *Revista Revisorilor*. — *Mișcarea intelectuală în străinătate*. — *Bibliografie*.

Direcțiunea acestei valoroase și edificatoare reviste adresează învățătorilor următoarele cuvinte de răspuns: «Primim scrisori dela mai mulți domni învățători, prin, cari suntem rugați a mai reduce încă prețul abonamentului (rate 3-lunare de câte 5 cor., e prețul). Dar din nenorocire, față cu dimensiunile revistei noastre, chiar cu prețul actual, cu greu putem acoperi toate cheltuielile.

Numai răspândirea mai mare a revistei ne-ar putea permite coborârea prețului, fără risc de a încetă publicațiunea, din lipsa de mijloace.

Învățătorii însă, care voiesc să cetească această revistă, s'ar putea asocia câte doi, trei sau chiar mai mulți, pentru un abonament. (Prețul unui exemplar 1.50 cor., se află la librăria *Simtion* în Arad).

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 8 Iulie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7.65 — 7.66
Secară pe Octomvrie	7.94 — 7.95
Orz pe Octomvrie	6.47 — 6.48
Cucuruz pe Iulie	6.20 — 6.21
Cucuruz pe 1907	5.60 — 5.61
Grâu pe Aprilie 1907	6.61 — 6.62

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	7.58 — 7.59
Secară pe Octomvrie	7.88 — 7.89
Orz pe Octomvrie	6.42 — 6.43
Cucuruz pe Iulie	6.20 — 6.21
Cucuruz pe 1907	5.56 — 5.57
Grâu pe Aprilie 1907	6.56 — 6.57

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158—
• • • mic	• 160—
• brut • mare	• 156—
• • • mic	• 158—

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. 116—118 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 123—125 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klgr. 124—125 fil.; mijlocii părechea 250—260 klgr. greutate 126—130 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: **Sever Bocu.**

Editor proprietar: **George Nichin.**

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beatură spirtoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beatură spirtoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

A apărut și se află de vânzare la administrațiunea »Tribunei«:

Chestiunea de naționalitate.

De Br. **Eötvös József**,

tradusă de **Sever Bocu.**

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto.

Mersul trenurilor.

Valabil dela 1 Maiu 1906.

ARAD—BUDAPESTA.

	acc.	pers.	pers.
Arad, pleacă	4.16 dim.	11.25 a. m.	9.30 seara
Sofronya	—	11.41	9.48
Curtici	4.36	11.55	10.03
Lökösháza	—	12.10	10.21
Chitighaz	4.59	12.26	10.40
Ciaba	5.17	12.59	11.24
Szolnok	7.17	4.13	2.34
Bpesta, sosește	9.35 dim.	7.20 seara	6.10 dim.

BUDAPESTA—ARAD.

	acc.	pers.	pers.
Bpesta, pleacă	7.25 dim.	8.00 dim.	10.10 seara
Szolnok	9.16	10.50	1.—
Ciaba	11.11	1.28	4.09
Chitighaz	11.30	2.29	4.58
Lökösháza	—	2.51	5.21
Curtici	11.54	3.05	5.38
Sofronya	—	3.15	5.50
Arad, sosește	12.12 d. m.	3.29	6.05 dim.

ARAD—SEGHEDIN.

	pers.	pers.	pers.
Arad, pleacă	4.10 dim.	4.06 d. m.	7.10 dim.
Pecica	5.05	4.39	7.54
Bátania	5.42	5.01	8.21
Mezőhegyes	6.38	5.30	8.57
Nádloc	7.26	6.31	9.48
Makó	8.02	7.13	10.29
Seghedin sos	9.35	8.31	11.49

SEGHEDIN—ARAD.

	pers.	pers.	pers.
Seghedin, pl.	4.00 dim.	6.29 seara	3.23 d. m.
Makó	5.05	7.30	4.17
Nádlok	5.59	8.13	4.53
Mezőhegyes	6.36	8.46	5.23
Bátania	7.31	9.33	6.02
Pecica	7.58	9.57	6.59
Arad, sosește	8.35	10.33	6.17

ARAD—TEIUȘ.

	acc.	pers.	pers.
Arad, pleacă	12.22 d. m.	4.02 d. m.	6.35
Ghiorok	—	4.35	7.06
Radna-Lip.	12.56	4.59	7.29
Soborșin	1.50	6.55	8.47
Murăș-IIia	2.31	8.00	9.42
Deva	2.56	8.46	10.27
Simeria-Piski	3.07	9.00	10.41
Orăștie	3.32	9.45	11.22
Vințul-de-jos	4.01	10.30	12.04
Alba-Iulia	4.27	10.49	12.24
Teiuș, sosește	7.36 seara	11.25 seara	12.58 d. m.

TEIUȘ—ARAD.

	pers.	acc.	pers.
Teiuș, pleacă	3.55 dim	8.55 dim.	2.— d. m.
Alba-Iulia	4.23	9.30	2.25
Vințul-de-jos	4.44	11.47	2.44
Orăștie	5.33	12.33	3.33
Simeria-Piski	5.59	12.50	3.57
Deva	6.29	1.16	4.27
Murăș-IIia	7.06	1.41	5.05
Soborșin	8.15	2.32	6.19
Radna-Lipova	9.34	3.23	7.34
Ghiorok	10.10	—	8.16
Arad, sosește	10.50 a. m.	4.01 d. m.	8.50 seara

ARAD—TIMIȘOARA.

	pers.	pers.	pers.
Arad, pleacă	6.15 dim.	12.17 d. m.	5.— seara
Aradul-Nou	6.25	12.28	5.21
Vinga	6.55	12.56	6.14
Timișoara s.	7.44	1.45	7.39

TIMIȘOARA—ARAD.

	pers.	pers.	pers.
Timișoara pl.	8.25 dim.	2.10 d. m.	9.17 seara
Vinga	9.45	3.03	10.17
Aradul-Nou	10.27	3.33	10.49
Arad' sosește	10.40	3.42	10.59

Cine vrea să cumpere ghete de vară

(fél czipő)

ghete pentru bărbați pentru femei și copii
precum

în piele colorată

pe lângă prețurile cele mai moderate în
un asortiment bogat acela poate se căș-
tiga în prăvălia lui

Czernóczy Mihály

căltunar pentru bărbați și femei

Kossuth-utca nr. 67 și Boros Béni-
tér nr. 2.

Cimbalmă

se poate căpăta în rate și pe lângă pre-
țuri moderate, trimițând cataloge mari ilus-
trate. — Numai la mine se poate căpăta
»Școala» de cimbalmă, după care poate
învăța foarte ușor ori și cine și fără pro-
fesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil.,
a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea ba-
nilor espedez gratuit.

VARGA PÁL

fabricant de cimbalmă și de muzice

M a k ó (casa proprie).

HUGYECZ RÓZA

Groitorie de haine englezești
și franțuzești pentru femei

ARAD, Kápolna-u. 4.

Primește spre efectuare ori-ce
lucru din branșa aceasta, în ori
care formă, precum și haine pen-
tru copii pe lângă execuție fină
și prețurile cele mai avantajoase.

Cere sprijin
binevoitor :

HUGYECZ ROZA

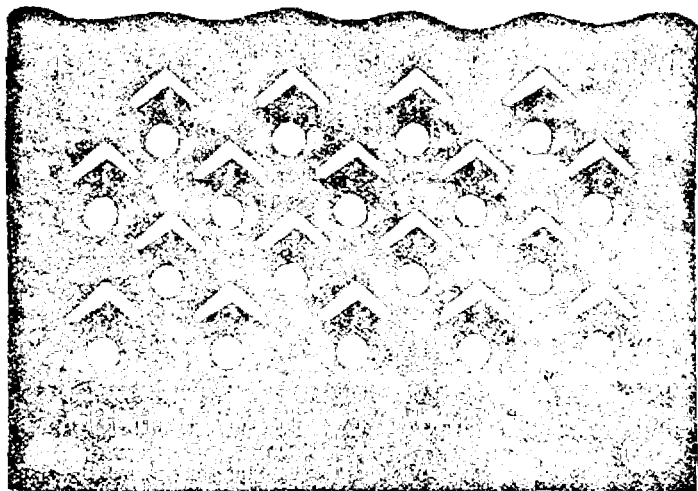
Ciururile brevetate ale lui Dorn Jozsef

să potrivească la tot felul de mașini de treerat, pentru scuturat
paiele la mașina curățitoare de jos etc.

Fiecare econom e dușmanul său propriu, dacă nu folosește
ciururile brevetate ale lui Dorn, la mașinile de treerat, care-i
rămâne în cinste după 3 zile de îmblătit.

Cu totul sunt în circulație cam 6000 de ciururi.

La îmblătitul din anul trecut a eruat contele Wenheim pe
moșia sa dela Csorvás de la 500 de clăi de bucate 247 de klg.
de grăunțe față de ciururile de lemn, ceia-ce dovedește și
„Societatea economică” („Gazdasági egyesület”) din comitatul Bihar.

Furnizez pentru fabricanții din țară și străinătate.

Iau răspunderea pentru ciururile mele de bucate. Recomand
încălzițoarele mele cele nouă, cari să potrivească la ori-ce mașină
(sparher) cu cari să crușă 50% de material de ars, care dă
căldură plăcută și trairnică.

Cu prospecte și explicații mai detaliate servește

DORN JÓZSEF, atelier de mașini Békés-Csaba.

Institut regnicolar de pictură și
artă industrială.

Depusa: Intemeiată
BLASKOVITS. la 1887.

De mai multe ori premiat.

Bátori Blaskovits M.

PICTOR BISERICESC

Szabadka. Erdő-sor 66.

Recomandat din partea Excel. Sale
primatului papal și a clerului înalt,
din parte Mazn. Sale conțelul talmi
Festerich Tazsilo. Pictorul eparchie-
lor sârhești, recomandat din partea
Excel. Sale patriarh. C. Branoveici.

Pictura de biserică după stil, stucco. Anrirea cracilor fără școală. Văruirea bisericilor, ce
nu se poate spăla de ploaia. Pictarea iconostasilor în execuție artistică în mod extrava-
gant de ieftin. Bisericilor mai sărace mai ieftin cu 25%.

◆◆◆ Vopsea pentru biserici și turnuri, ce rezistă contra viforului, ploaiei și focului. ◆◆◆

Resistă schimbării vremii. Vopsirea svântă și păreții umezi, căoi nu împiedică evaporarea
umezelii. E fără miros și ușor se svântă. E potrivită și la vopsirea plotrei, cărămizii, și zlei,
elementului, lemnului, fierului, țicilor, și altele, precum și a decorațiilor de scenărie.
Resistă focului. — Am onoare a aduce la cunoștința onor. public și pr. st. preoți, că pentru
vopsirea bisericilor și a turnurilor până acum nu s'a găsit vopsea, ce se poate ține și
ce se poate spăla și se îmblăni cu părețele ca o vopsea-fresco. Se poate căpăta exclusiv
numai la acest institut. Pictura făcută cu această vopsea rezistă câte 100 ani. Speciali-
tate: sechele inventate de mine, cari pe cele uzuate până acum, prin construirea practică
sunt cu mult mai folositoare. Modele și planuri la dorință se trimit gratuit. Cincizeci și șapte
de a țeverință, ce documentează succesul muncii mele în tot atâtea biserici.

MÁLÍCS J. sculptor ARAD, Str. Közép nr. 16.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că în
atelierul meu de sculptorie din Arad, strada Közép nr. 16,
care e aranjat conform recerincilor moderne, se pregătesc

dormezele,

mobile de salon etc., etc., după stilul cel mai
nou și după execuția cea mai frumoasă.

Mai departe în atelierul meu se găsesc

tot felul de mobile

prin ce mă aflu în plăcuta poziție, ca comanda cele mai mari
să le efectuesc pe lângă prețurile cele mai favorabile, în timpul
cel mai scurt, posibil.

La dorință pot se dau deslușiri cu privire la prețuri, coman-
dele din provincie se fac cu reîntoarcerea poștei.

Cerând coman-

dele DVoastre, rămân

cu deosebită stîmă

Málícs J., sculptor și măsar
Arad, str. Közép nr. 16.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA ÎN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

A LUI

G. P. PANTELIC in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATA IN 1854.

FIRMA FOND. IN 1854.

Face ceasuri de turn

după felul cel mai nou, propriu de construcție,
cu pendulă liberă, cu sirmă.

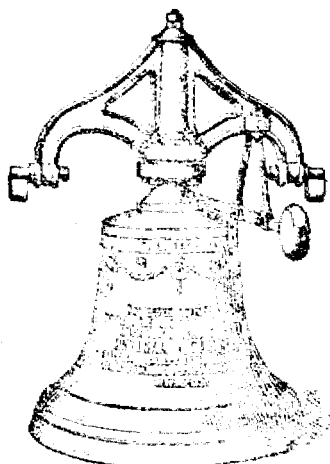
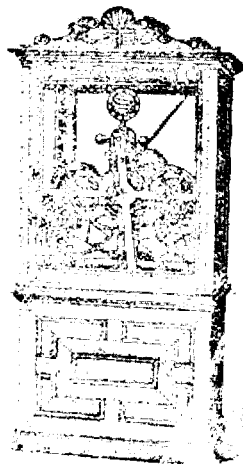
Toarnă clopote noi,

face smolturi mișcătoare de fier,
la clopote vechi pentru ale acorda armonie, face
adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercetat expoziția universală din Paris din 1900 cu scop de studiu.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1905. 18 Iunie		ACTIV		1906. 10 Iunie 17 Iunie	
65275960	{ 46006960 Rezerva metalică Aur [. 73022799 } { 19269000 " Trate Aur . . . . . 29890000 } Argint și diverse monete . . . . . Portofoliu Român și Străin . . . . . *) Impr. contra ef. publice . . . . . 6195200 } " " " " in cont curent 20892153 } Fonduri publice . . . . . Efectele fondului de rezervă . . . . . " " " amortisarea imob. și material . . . . . Imobili . . . . . Mobilier și Mașini de Imprimerie . . . . . Cheltuieli de Administrațiune . . . . . Depozite libere . . . . . Compturi de valori	103067650	102912799		
4235574		2104684	2078841		
41952344		66095410	68967838		
23084268		26656010	27087353		
11999990		11999876	11999876		
14316173		14896734	14896734		
2943984		2910324	2910324		
5670978		5766522	5767518		
573879		602709	602733		
838815		773718	857993		
8387777	81253582	81027957			
58830143	19140408	19040228			
313599885	335267627	338150194			
PASIV		12000000	12000000		
12000000	Fond de rezervă	21291642	21291642		
19771835	Fondul amortisării imobilelor și material	3158004	3158004		
2946244	Bilete de Bancă în circulațiune	215569240	215458160		
167200010	Dobânzi și beneficii diverse	1236230	1294014		
1127123	Depozite de retras	81253582	81027957		
8387777	Compturi curinți	758929	3920417		
26676896		335267627	338150194		
313599885					

Seomptul 5%
*) Dobânda 5%

Crema Aphrodite

nestrieșoasă și fără unsoare vindecă în câteva zile cu siguranță pișturii, cosurile, roșeața mânelor și obrazului, arsura de soare, și face pielea netedă ca catifeană. Acest medicament recomandat de toți medicii, vindecă mai sigur decât orice alifie opărea, căci nu produce coșuri (comedo).

Săpunul - de - Aphrodite

face fața fragedă, plăcută și tânără; femeile mai în vârstă încă îl întrebuințează împreună cu crema, pentru că înținereste.

Un borcean de Crema Aphrodite 1 cor., un borcean mare 2 cor., un borcean de probă 70 de bani. — Săpunul de cremă Aphrodite 1 coroană. — Pudră (în 3 culori) cu sau fără grăsime 1 coroană, cutie mare 2 coroane.

Spiritul pentru păr AL LUI BASCH e medicament sigur contra căderii părului și mătreții; costă 2 cor., o sticlă de probă 1 cor.

Syrv nervinus comp. BASCH

e cel mai bun mijloc contra tuturor boalelor de nervi: contra durerii de cap neurogice, slăbiciunii de nervi, oboselii, insomniei etc.; contra boalelor de sânge și de oase: a anemiei, clorosei, rachitismului (boala englezească) etc.; contra boalelor de inimă și scrofulei.

E probat de foarte bun la reconvalescență.

O sticlă 2 coroane.

Antisutin Basch e leac probat contra asurdității mâinilor și picioarelor. O sticlă 1 coroană.

Esența gastrală a lui Basch e leac sigur contra lipsei de apetit, contra durerii de stomach, contra coliciei, întrebunțată împreună cu praful lui Basch înceată durerile, întărește stomachul, conținește răgăială; e bun după mâncare ori băutura multă. La boala mai îndelunată să poare folosi pilulele curățitoare de sânge ale lui Basch.

1 sticlă de esență 1-20 cor., 1 sticlă mare 3 cor., 1 cutie de praf 1 cor., — 1 cutie de pilule 1 cor., 7 cutie 6 cor.

Sirupul de sulfoquaiacol al lui Basch, singur el ajută la tuse, regeșeală, la boalele de piept și de plămâni, contra tusei măgărești, la junghieri în coaste, la năduf etc. Acest sirup face să crească greutată a truonului, vindecă tusea, scuipatul și asudarea de noapte. Pe lângă sirup ajută foarte CEAIUL DE PIEPT ALUI BASCH.

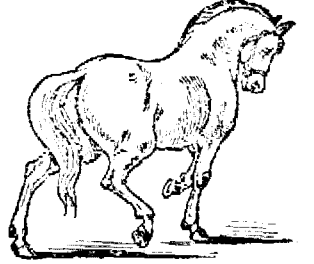
1 sticlă de sirup 2 cor. Mai mult de 4 sticle se trimet franco. 1 cutie de ceaiu 1 cor., 1/2 de cutie 50 fl.

Spiritul lui Basch contra reumatismului și podagrei e indispensabil economilor, pădurarilor, turistilor etc. după e încordare prea mare; el vindecă foarte repede junghierile din mâni și din picioare, durerea de mijloc, umflăturile etc.

1 sticlă 1 coroană, 1 sticlă mare 2 coroane.

Praful de vite

al farmacistului Basch e de recomandat tuturor economilor pentru tusea și umflăturile ghindurilor la cai; la vite corunte, porci și oi pentru curățire și poftă de mâncare. Întărește, ajută mistuirea și împiedecă să se umfle. Vacie dau lapte mai bun și mai mult după el.

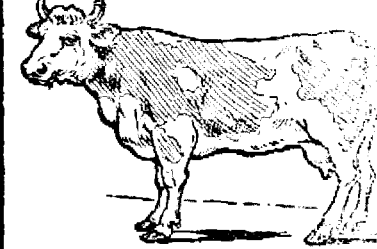
1 cutie 70 fleri; 11 cutii 7 coroane, franco.

Restituțiions-fluidul lui Basch e bun la boala cal și vaci contra podagriei, umflăturii vinelor, umflăturilor etc. E de recomandat să se frece caii și boii după muncă multă cu acest fluid, vestit, căci astfel își recăștiga preturile și devin sprinteni.

1 sticlă 2 coroane, sticlă de probă 1 coroană.

Prav de vaci

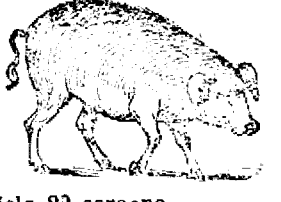
face să crească poftă de mâncare și curată sângele. E eschisă să dea vaca lapte albastru ori cu sânge, nici nu să umfle vaca. E de lipsă la schimbare de nutreț. 1 cutie 1 cor.; 1/2 de cutie 60 bani. La cumpărători mai mari rabat.

1 cutie de praf 70 de bani, 11 cutii 7 cor. franco. — 1 sticlă de picături de porci 70 fleri, 12 sticle 6 cor. franco; 50 de sticle 20 coroane.

Praful de porci

e cel mai bun de îngreșat porci, până la 250 de chile. Acesta împreună cu PICĂTURILE PENTRU PORCI alui Basch îi păzesc de boale.

Toate preparatele au marca ingerului.

Comandele de peste 6 cor. le trimet franco

farmacistul Basch Ede - La Inger -

NAGYBECSKERÉK, GABNA-TÉR.

Stabiliment de hydrotheraphie:

Wällischhof

stațiunea de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorp, 30 min. departe de Viena.

Arangiament modern

(pe lângă hydrotheraphie complectă, băi de soare, de aer, de acid carbonic și electric, massage, electrizare, gimnastică suedă, dietetică individualizată etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaților nostri mușterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o de mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz,

în strada József főherczeg nr. 11 casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin, ca cel de până acum, suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră clientelă cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea onor. public

asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

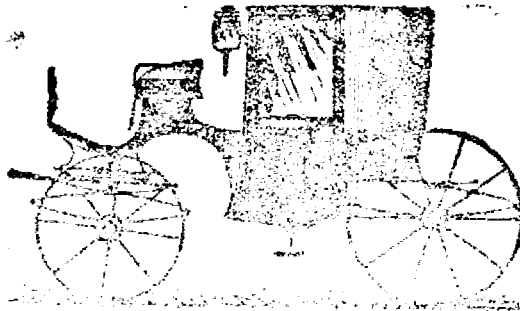
cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Tsa

„La plumbul vânător” — József főherczeg-ut nr. 11.

In mai multe expoziții premiat cu primele premii.

Nrul telef. 439.

Prima fabrică de căruțe de pe câmpie Ifj. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4. (Urmarea străzii Maros)

Magazin mare permanent din diferite căruțe noi domnești.

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte

avantajoase

căruțe folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, sănii, etc. etc.)

Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

Tipografia George Nichin, ARAD.